

4. Кобзева К. В. Теоретичне обґрунтування становлення логістики як науки. *Економіка, Менеджмент, Підприємництво. Збірник наукових праць*. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2007. №18. С. 61- 66.

5. Кудлай В. Г. Інновації - філософія сучасного ведення бізнесу в агропромисловому комплексі України. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 квітня 2019 р., м. Херсон)*. С.39-41.

6. Кудлай В. Г. Експорт української агропродукції: стан та перспективи. *Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м.Мукачєво, 18-19 квітня 2019 р.)*. Мукачєво: МДУ, 2019. 361 с. С.73-75

7. Судакова О. Логістизація як засіб забезпечення економічної безпеки підприємства. *Зб. наук. праць. Схід*. 2008. №3 (87). С.19 - 24.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

С. Ю ЮР'ЄВА, канд. екон. наук, доцент

А. Ю. ПІЩУЛІН, магістр

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Як відомо, рівень розвитку суспільства прямо пропорційний рівню розвитку сфери управління.

Проблеми забезпечення ефективності розвитку підприємств належать до стратегічного управління, отже, забезпечити можливість вирішення цих проблем можна лише за допомогою використання сучасних ефективних систем управління.

Розвиток підприємства дає можливість передбачати наявність не тільки кількісних, але і якісних змін щодо поліпшення ситуації всередині підприємства. А також дає змогу протидіяти негативним впливам зовнішнього

середовища завдяки адаптації внутрішньої стійкості та підвищенню життєздатності підприємства.

Необхідність управління розвитком підприємства виникає в таких випадках:

– суттєва зміна обраної тенденції розвитку підприємства, що супроводжується несподіваним переходом на інший напрямок розвитку. При цьому необхідний перегляд орієнтирів розвитку підприємства, повна діагностика підприємства з метою виявлення потенційних і реальних ресурсів для дифузії підприємства в новий ринковий простір і адаптації до умов внутрішнього і зовнішнього середовища, що змінилися;

– відхилення від орієнтирів розвитку підприємства в рамках існуючого напрямку розвитку. В даному випадку необхідний перегляд цілей і завдань функціонування підприємства, що супроводжується діагностичним аналізом і коригуванням ресурсів підприємства;

– значна зміна вектору спадаючого розвитку підприємства на основі виникнення штучної точки біфуркації. При цьому необхідна всебічна оцінка потенційних і реальних можливостей підприємства для виходу з точки біфуркації, на базі розробленого механізму управління кризами.

В рамках процесу управління розвитком підприємства, зазвичай, вирішуються два комплексні завдання:

- усунення диспропорцій, які виникають у відхиленнях від запланованої поведінки підприємства в просторі та в часі;
- створення протиріч як джерел подальшого поступального розвитку підприємства.

Враховуючи вищезначене, виокремимо основні етапи процесу управління розвитком підприємства :

- 1) всебічна оцінка процесів, які відбуваються на підприємстві;
- 2) вибір стратегій розвитку підприємства;
- 3) визначення тактик, що сприяють досягненню стратегічних цілей;
- 4) оцінка стратегій і тактик напрямів розвитку підприємства;

5) планування удосконалень механізму управління розвитком підприємства згідно з визначеними стратегічним і тактичним пріоритетам.

Для того, щоб забезпечити розвиток підприємства в умовах невизначеності та зовнішнього динамічного середовища, необхідно ефективно управляти його розвитком.

Саме тому, під час розробки напрямів ефективного управління розвитком підприємства слід враховувати як переваги сучасних підходів (технологій) управління підприємством : управління за цілями; управління за результатами; управління на основі потреб та інтересів; управління на основі активізації потенціалу, управління у виняткових випадках тощо, так і основні функції управління: планування; організування; мотивування; контролювання; регулювання.

Так, наприклад, найбільш цікавим, на наш погляд, є цільовий підхід, який являє собою систему методів та методичних прийомів, що забезпечують ефективність управлінської діяльності щодо прийняття необхідних планово-управлінських рішень, спрямованих на досягнення кінцевих результатів, з урахуванням, кількісних та якісних змін як у самій системі, так і в зовнішньому середовищі досліджуваної системи.

Серед переваг цільового підходу виокремимо наступні:

- ✓ дозволяє ретельно розібратися у складній ієрархії цілей;
- ✓ дозволяє визначити головну мету;
- ✓ представити підцілі – як способи досягнення головної мети;
- ✓ дозволяє сформуванню системи пріоритетів черговості виконання цілей (забезпечує керованість процесом розробки та досягнення цілей в організації) тощо.

Головною особливістю цільового підходу, на наш погляд, є те, що він зорієнтований на координацію всього спектру цілей організації, а це, в свою чергу, дозволяє створювати передумови їх досягнення.

На сьогодні в управлінні найчастіше застосовуються наступні модифікації (варіанти) цільового підходу: «управління за цілями», «управління за результатами», «програмно-цільовий метод управління» та ін.

Сутність цієї концепції концепції “управління за цілями” полягає у структуризації цілей через визначення зв’язків між цілями та засобами їх досягнення. Серед переваг розглянутої концепції виокремимо наступні:

- необхідність залучення керівників усіх рівнів до процесу розроблення цілей;
- обов’язковість процесів зворотного зв’язку;
- поєднання індивідуальних завдань кожного менеджера із загальними цілями організації, що дає можливість підвищення загальної ефективності роботи;
- удосконалення системи контролю та оцінювання роботи кожного працівника відповідно до отриманих результатів;
- досягнення стратегічних, а не лише поточних цілей підприємства тощо.

«Управління за результатами» – це така система управління, яка базується на основі певного способу мислення та поведінки членів організації, орієнтованих на досягнення очікуваних результатів. Дана концепція спрямована на забезпечення знання задач кожним виконавцем, а це, в свою чергу, дозволяє підвищити мотиваційний потенціал робітників, який сприяє досягненню найкращих результатів діяльності підприємства (організації).

Згідно цієї концепції, ключовими результатами діяльності підприємства (організації) вважаються конкретні цілі, що піддаються вимірюванню, результати досягнення яких можна визначити низкою техніко-економічних показників, які можна згрупувати таким чином:

- результати комерційної діяльності;
- результати функціональної діяльності;
- результати підтримки ключових результатів діяльності.

На наш погляд, найбільшого уособлення цільовий підхід набув у програмно-цільовому управлінні (ПЦУ).

Переваги цієї концепції базуються на чіткому підпорядкуванню теоретико-методологічних засад та організаційно-економічних інструментів цього методу визначеним довгостроковим цілям.

Виконання програмно-цільового управління ефективно не лише у стратегічному управлінні, але й у тих випадках, коли потрібно прискорити впровадження нових технологій, створення нових товарів чи послуг, коли виконання конкретного завдання пов'язане з цільовим розподілом ресурсів та створенням робочих груп.

На наш погляд, найбільш реальним напрямком підвищення ефективності управління розвитком підприємства є удосконалення планування розвитку, тому універсальним напрямом підвищення ефективності управління розвитком підприємства можна вважати програмно-цільове управління.

Програмно-цільове планування – це вид стратегічного планування, який представляє собою сукупність методів, особливістю яких є поєднання цілей плану з наявними ресурсами за допомогою відповідних (цільових) програм.

Цільова комплексна програма являє собою комплекс заходів, що спрямовані на досягнення заданих кінцевих результатів і вирішення конкретних економічних, науково-технічних та соціальних проблем.

Основними етапами при створенні цільової програми є :

1. Стратегічне планування, тобто визначення та прогнозування середньострокових та довгострокових цілей, задля досягнення яких необхідно розроблення стратегії заходів та механізмів їх реалізації, не перевищуючих фінансові можливості підприємства.

2. Формування програм (аналіз та відбір програм), які необхідно реалізувати для досягнення цілей, визначених на етапі стратегічного планування. На цьому етапі підприємство розробляє проект плану діяльності на короткостроковий та середньостроковий періоди, який складається з окремих програм.

3. Складання бюджету підприємства, тобто визначення та аналіз ресурсів, необхідних для реалізації програм, і відповідно, досягнення поставлених цілей, та оцінка очікуваних результатів.

На заключному етапі виконання цільової програми необхідно провести моніторинг, оцінку результативності та оцінку ефективності виконання програми.

Таким чином, основною метою цих програм є забезпечення застосування системного підходу в плануванні діяльності, формулювання основних цілей економічного розвитку, подальший їх поділ на підцілі більш дрібного характеру та забезпеченні наявності необхідного обсягу ресурсів.

Також, спираючись на результати проведених практичних досліджень, можна стверджувати, що застосування програмно-цільового планування на підприємствах (в організаціях) дозволяє підвищити точність прогнозів та наблизити планові показники до фактичних, що в значній мірі сприяє успішному розвитку підприємства.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ КЛАСТЕРОВ, ПРЕДСТАВЛЕННЫЕ В РАБОТАХ ЗАРУБЕЖНЫХ УЧЕНЫХ В ПЕРИОД СЕРЕДИНЫ XVII в. – СЕРЕДИНЫ XX вв.

А. О. ВАСИЛЬЧЕНКО, канд. экон. наук, доцент
УО «Полесский государственный университет»

Не секрет, что кластерная концепция организации экономики стала достаточно популярной моделью развития отраслей и территорий, как системы интеграционного взаимодействия отдельных субъектов хозяйствования на определенной территории либо в пределах отрасли. Это породило множество подходов к определению понятия «кластер», которые, в свою очередь, были